

Илази сваког
четвртка у недељу

Цена за Аустро-Угарску: на годину К 3:20
на по године К 1:60
на четврт. год. К — 80
За друге земље: на годину 5 круна. Појединачни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
ценовнику. Ако се више
од три пута увршћују,
рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредништву
„СРПСКОГ КОЛА народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Још о Јемрићеву коцу.

Нисмо могли у прошлом броју свршити с Јемрићем, јер није било доста простора у листу. Наставићемо сад.

Доказали смо Јемрићу да нисмо од коца турскога побегли овамо. Сад да рекнемо коју о том што он рече да ће нас колац отерати одавде, као што нас је и дотерао овамо.

Нема сумње о том: Нама Србима није добро овде. Прво нам не трпе имена нашег, вере, заставе, писма, обичаја наших. Не само да не трпе, него нас и прогоне због тога јер нећемо да се тога одречемо. Наши стари и оставили су своја огњишта зато, јер су се надали да им у то неће овде, у земљи хришћанској, нико дирати, а Турци су дирали. Али су се преварили.

Али није само то. Србину и у свачем другом сметају где могу. У српским крајевима не даје држава помоћи за дизање школа и црква, за грађење путова и цеста, као у крајевима несрпским. Србина власти дочекају мрко само зато што је Србин. Загуљени чиновник Маџар у Угарској или франковац у Хрватској гледа да Србину ратару и сваком другом напакости, ако има, на несрећу, посла с њиме. Српске синове не примају радо у службе, ако их примају, не дају им напред, већ их занемарују на корист других. Узмимо најобичнију ствар: побољшавање пасмине разне стоке у Хрватској. Колико је муке док се у ком српском крају даде за побољшање пасмине говеда, коња, свиња, оваца, која крава, бик, пастух и т. д.! И зато је код нас још у многим српским крајевима заостало сточарство. Народ не уме још сам, а држава му не помаже.

Није нам, дакле, баш најбоље овде. И ми не би, за јамачно, заплакали, кад би могли отићи одавде, а најмање би заплакали за друштвом А. Јемрића и њему сличних. Не би нас морали кољем гонити, отишли би и сами.

Али ми немамо куд међу браћу, а у туђи свет нећемо, јер би тамо пропали за свој народ а уједно би овде умањили број српског народа, пустили туђине на своја места да се рашире и стисну преосталу нашу браћу. Тако ми, на велику жалост А. Јемрића и другова

му, морамо остати овде и остајемо. Ми знамо да је то криво и тешко Јемрићу и његовима, али шта ћемо им? Добри су били наши стари кад су чували границу према Босни од Турака, да могу прадедови и дедови А. Јемрића мирно спавати. Морамо и ми сад бити добри А. Јемрићу, било му то с вољом или не. Морамо, јер нећемо одавде милом, а његова се коља не бојимо, па се не дамо отерати силом.

Србин је такав: Некад му нешто пуне у немирну главу, па оде сам да тражи преко хлеба погаче; некад га можеш лепим, гладећи га и тетешећи му, жедна преко воде превести. Али силом не испорави ништа са Србином. Кад му кажеш „мораш“, е, онда ускипи у њему она стара јуначка и хајдучка крв, очи му закрваве, жиле и живци уздрхћу и он дрекне: „Дед, да видимо, морам ли!“ И тада га неби генуо с места, док га не убијеш. А за то си још мален, жуг ти је још кљун и млеко ти се цеди још из уста, А. Јемрићу. То ти је наш поздрав. Уједно ти хвала, јер сад знамо барем с ким имамо посла. Мислили смо да сте барем ви сељаци, па ма и погоспођени, у хрватској пучкој сељачкој странци бољи од ваше господе и вођа: Стјепана и Антуна Радића, адвоката Шуперине и других, али сад видимо да сте сви једнаки. А нама много вреди да то знамо. Дакле, боље би било по те, да си ћутао.

Ово је срамота.

Ове се јесени женио један младић у Стрмену, па је позвао у сватове и познатог свједока из велеиздајничке парнице Симу Турајлића из Црквеногбока. Жени се дакле Србин, узима Српкињу дјевојку, позива у сватове Србе, па у то српско друштво, у те српске сватове, који носе српски барјак и поносе се њиме, позива и Симу Турајлића, оног истог Симу Турајлића, онога одрода и издајницу српску, који је пред мало више од године дана у очи цијелом свијету онако срамно плуноуо на Српство, на српско име, српску заставу, српско писмо ћирилично, и на све оно друго што Србина чини Србином и чим се сваки Србин дичи и поноси.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послуже, да га читате.

*

Исто се тако грдно осрамотио и Српство увриједио још један други момак из Стрмена, који се такођер ове јесени оженио. Тај је узео за кума Стевана Даниловића из Стрмена, онога одметника српског, који је као и Симо Турајлић био Акуртијев свједок у велеиздајничкој парници, те се исто онако као и Турајлић заклео и свједочио против оних пет невиних људи из црквеночке општине. Тај је јадни Србин узео за кума оног Стевана Даниловића, који је на расправи у Загребу у мјесецу мају 1909. године тако говорио и пониживао Српство и српске светиње, као најзагрижљивији франковац.

*

Имена и презимена ових двају жалосних Срба за сад нећемо износити, али у будуће ћемо изнијети у јавност име и презиме сваког оног Србина, који овако уради, као ова два младића, да сав свијет зна име и презиме оног, који се дружи и спреже с највећим непријатељима, одродима и издајцима српским. Ако би ми оваке нељуде позивали у сватове, на крштења, на крсна имена и друге славе, и кад би ми к њима ишли, онда би оваких несрећа сваки дан све то више било, а то не смије да буде. Оваки се морају тријевити. А истријебићемо их тако, ако, не само не будемо к њима ишли на славе, нити њих к себи звали, него ако не будемо с њима ништа имали, као да их и нема живих на свијету.

Пазите дакле, Ви поштени Срби, да се не огријешите о Српство, као ова двојица, *јер је ово велика срамота.*

Кад морате дуговати, дугујте себи.

„Дуг је зао друг“ и „ко је дужан, тај је и на Божић тужан“ веле српске пословице. Но увијек баш није тако. Зајам је исто што и оштар нож, који кад се даде малом дјетету или неразумном човјеку, с њим ће се порезати, али ако се даде паметном човјеку, он ће с њим израдити много лијепих и корисних ствари. Кад човјек узме зајам, па с њиме паметно поступа, може му донијети лијепе користи. Највише ће човјек имати хасне од зајма, ако га окреће у благо, јер ту више пута изнесе зајам двострук добитак, ако не и више.

Сад само гдје је најбоље, да тежак узајамље? Ја знам да вам је свима тешко дуговање по штедионицама. Штедионице су више удешене за трговце и занатлије, који увијек с новцем раде, а за ратара само онда, ако диже већи зајам уз интабулацију. Наш је ратар већим дијелом неписмен, па и не зна, кад је који дан (датум), не зна кад мјеница доспијева, па тако

често плаћа глобу. Уз то мора мољакати и митити жиранте, а што је најгоре, нема ратар увијек новаца, па кад падне рок мјеници у незгодно вријеме, ето опет напасти и глобе.

Да се наши тежаци избаве таквих неприлика код узајамљивања, најбоље је, да се они сами сложе, па да имаду у селу своју *сеоску касу*, или како се то код нас обично зове, *земљорадничку задругу*. Земљорадничка задруга даје својим члановима зајам на обвезницу, а не на мјеницу, па ако пријеђе рок и више дана, ту нема глобе (протест). Задругари не моле и не мите жиранте, не морају трошити вријеме и новац идући у град и т. д.

Задругама потребни новац намиче њихов Савез у Загребу без икакве укњижбе на земљу. Не вјерујте онима, који вам кажу, да Савез или не знам која банка укњижава задругарима њихове посједе. Члан задруге може бити и онај, коме је посјед на другом мјесту укњижен. То не смета.

Обично је, да у једној парохији ради једна задруга, па ако имаде 50 чланова, дугују они код ње од прилике 10.000 К. Задруга даде Савезу на тај новац 600 К камата годишње, а ако она узимље камате по 8 процената, дакле јефтиније него игдје, добиће она на годину 800 К, остаће јој 200 К, што у 10 година чини 2000 К самога вишка на каматима.

Кад би тих 10.000 К дуговали сеоском зеленашу и давали му камате само по 20 процената, дали би му у 10 година 20.000 К самих камата. Ако сте удружени у задругу, дали би задрузи на исти новац у 10 година 8.000 К камата, дакле 12.000 К остало би у вашим џеповима. Овако сте их сасули у дубоке џепове каматњачке, чије рачуне никад нико не види. Зато и јесу сви каматњаци угојени, да једва ходе. Зато су и напунути, јер су вам попили крв, као пауци мувама.

Вук не вије што је меса жељан, него вије, да дружину свије, вели наш народ, па тако је овдје. Што не може један, моћи ће вас више, кад се удружите, па када тако удружени будете давали камате, *даваћете их себи.* М. Р.

Браћи претплатницима!

Читао сам у 45. броју „Српског Кола“, да има и таквих Срба, који се увријеђени нађу, ако се опомену, да пошаљу претплату за „Срп. Коло“, тај једини наш ратарски лист, који нам се мало не бадава шаље, а који нама ратарима највише вриједи, који нас свему учи и упућује на све што је добро и корисно за нас ратаре, јер ми ратари нисмо кадри читати скупље и веће листове, прво зато, што се за њих више

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

плаћа, а друго зато, што немамо времена као ратари, сваким даном да читамо.

Па зато, браћо, претплатници „Срп. Кола“, немојте чекати, да вас се мора опомињати, а сами знате, да сте дужни, јер овај лист је једини спас нашег ратарског сталежа, јер у њему читамо како ћемо код општине, код котара, код суда, и свуд, куда нама ратарима ваља доћи. Па можда ће се и такве браће наћи, који ће се увријеђеним осјетити, ако им се и то рече, да овај наш красни српски лист не кошта више на годину, већ 3 К и 20 ф., а недјељно само 6 филира.

Има их доста, који наручи овај лист, да га чита, па му је тешко дати тих кукавних 6 фил., а није му тешко сваке недјеље у биртији запити цијелу годишњу претплату овог нашег листа, па у самом „слатком“ шпиритусу, од кога полуди, па ни сам не зна шта чини, и кога све не увриједи.

Браћо ратари, претплатници овог листа, немојте закидати „Српског Кола“ и ускраћивати му излаз, јер наш је ратарски сталеж најјачи, па да пустимо овај једини наш просвјетни лист, кога тако јефтино добивамо и из њега се свему учимо, што нам у данашња времена највише вриједи. Себи, свом знању и памети шкодићемо и цијелом Српству, јер, на нас са свију страна наваљују, а не могу се наши прваци увијек сами за нас борити, већ треба, да се и ми боримо и да им помогнемо. А ако ништа не читамо, ништа и не знамо, па нијесмо кадри помоћи ни себи ни ком другом. Онда лако могу Кошутући, Акуртије и Тарабокије на нас и већма насртати, кад смо толико неразумни, па не знамо чим би се ојачали и обратили од оваких дахија.

Ширимо зато што већма „Српско Коло“, да се народ боље просвијети. Али ми то не маримо, него напротив ми већма ширимо чивутски шпиритус, за који на годину дамо и по 100 К. Па кад нам оврховодитељ са стражаром дође пред кућу, да краву једину оћера и прода за тај „сретни“ чивутски шпиритус, онда се ми не нађемо очепљени тако као кад нас опомену за тај једини наш ратарски просвјетни лист, за који би морали и залогај круха од уста враћати и за њега претплату слати. Та то је жалосно, да нас има и таквих, који се морају опомињати за малу светицу овог красног нашег ратарског српског листа, који нам као и живот вриједи.

У Ивањском Боку, 27. XI. (10. XII.) 1910.

Михаило Ђорић, ратар.

Русија.

Катарина Велика (1762—1796.)

Покорење кримских Татара.

Од некадање моћне татарске државе којој су Руси робовали два и по вијека, остала је последије ослобођења Русије јака држава татарска на полуотоку Криму и у околним крајевима јужне Русије. Ови су Татари, пљачкајући и робећи починили Русији неисказана зла. Остала је и сад једна ријеч у говору руског народа, која говори о том: Нико Русима није починио толико штете, колико кан (цар) кримски и папа римски“.

1783. године одрекне се кримски кан своје части, а своју државу преда царици Катарини. Тако је нестало и зањег трага некада моћним и страшним господарима Русије.

Друш рат с Турском.

Године 1788. дошло је до другог рата између Русије и Турске. У овом је рату уз Русију била и наша држава, у којој је у то доба владао цар Јосип други. Он је склопио савез са Катарином.

Русија се није много користила овим ратом. Суворов, најславнији руски војсковођа, потукао је неколико пута Турке управо страшно. Али друге државе: Енглеска и Пруска, нису дале да Турска буде уништена. Тако је дошло до мира, у ком је Русија добила нешто земље и једну јаку тврђаву, а наша држава није добила ништа.

Александар Васиљевић Суворов.

Треба да рекнемо коју о овом славном ђенералу царице Катарине, најславнијем руском војсковођи, који нигда није био побијеђен, који је име руско прославио као мало њих и о ком сваки Рус и сада говори с поносом великим.

Био је из сиромашне племићке фамилије, малешак, слабуњав и ружан. Зато га отац није дао у војничку службу, али он ју је замиловао од малена и отишао силом у њу. Почео је као прости војник и био вриједан као мрав у служби. У малом и ружном овом човјеку било је јуначко, соколово срце. Почео је као прости војник, радио је најтеже послове и нигда се није узнио, погиздао и погосподио. Кад је био ђенерал и славан у земљи руској, хранио се војничком храном, спавао на сијену, зими није носио топлије одјеће од војника, с војницима је радо говорио и шалио се, најмилије му је било живјети у табору. Мрзио је параде, клањање и увијање.

Био је сам јуначког срца, али је уз то умио чак и од кукавица начинити јунаке. Он нигда није учио војнике, како ће се *бранити*,

и *узмицати*. Он их је учио само како ће нападати и прогонити непријатеља. Чак је забранио официрима и војницима, да изговарају ријечи: *обрана, узмицање, одступање, опасност* итд. Увијек је говорио војницима: Зрно (тане) је будала, а бајонет је момак. И зато су се војници његови вјежбали у првом реду у раду са бајонетом и сабљом, а онда је долазило на ред пуцање. Свака вјежба свршавала се с јуришем. Говорио је: И плашљивац може пуцати, али јуриша само јунак.

И тако су његови војници били обучавани као да морају увијек побједити, као да не смију ни помислити на пораз. И они нису ни мислили, зато су и побјеђивали.

Брз је био у свему. Зато се и војска под њим кретала као стријела брзо. Он је говорио: „Непријатељ мисли да си ти за сто, за двије стотине километара далеко, а ти, утројиши јуначки корак, насрни на њега брзо, изненада. Непријатељ те чека са чистог поља, а ти иза стрмих планина, иза густих шума налети на њега као снијег збријега на главу: убијај, гњечи, обарај, биј, гони, недај му себи доћи. Ко се препане, тај је у пола побјеђен, у страха су велике очи, један ће тада за десеторицу исказати се. Пуцај ријетко, али сигурно... „Тане је будала, бајонет је момак...“

Волио је све руско, а мрзио је особито Швабе. За нашу војску говорио је поспрдљиво, како је само он знао: „Австријанци су извршни војници, само имају рђав обичај — да буду увијек бијени“.

Био се с Татарима, с Турцима, с Пољацима, с Французима, и увијек побјеђивао. У рату с Турцима, отео је на јуриш тврђаву Исмајил, за коју се рачунало да ју је немогуће освојити, така је била чврста. Али није само то. У тој страшно чврстој тврђави било је 30.000 Турака, а Суворов је доље имао само 22.000 момака. И опет ју је освојио на јуриш.

Прославио се је за царице Катарине, а за њена сина цара Павла још и више. **б.**

Из ратарских писама о изборима.

Вировитички нотар.

Од двојице ратара из Пчелића добили смо ово писмо:

Наш учитељ у Пчелићу, Илија Крковић, истицао се увијек као живи самосталац. Ми смо зато мислили да ће бити вођа на овим изборима. Али нас је љуто за срце ујео. Преко ноћ он оде у мађароне, као и његов пристаца Стево Релић. Пред изборе скупише људе и стадоше их наговарати да листом гласају за мађарона Спевца. Али свјесни људи не дадоше се наговорити, осим неколико хуља, којима је

био пречи онај паприкаш, што су га појели на Спевчевој скупштини у Сухопољу, него све српске светиње. Да им је Спевец рекао да цркву у Борови треба срушити, и то би му они допустили, само да паприкаш не остане. У очи ужег избора у понедељак, учитељ није ни спавао, већ је цијелу ноћ кортеширао и на неке људе ударио да морају гласати за Спевца, јер ће их он тужити, ако им дјеца остану од школе.

Ми мислимо: Боже мој, кад овако учитељ народни гони народ да погази своју слободну вољу и гласа за непријатеља ове земље, шта ће онда радити престојници и друга господа од управе? Зашто се замијера ратарима, ако се попусују или потуку. Зар није стопут горе силити људе да раде против своје душе и свога срца?

Ми не мећемо ово у новине да учитељу нашкодимо, јер знамо да ће му ово још и колико ваљати код његова Спевца. Ми ово јављамо да виде друга народна господа како је нама ратарима жао и тешко, кад нас оставе и издаду народни људи, па нека знаду то и мисле на то, прије него што се настане да можда учине то исто што и наш учитељ. **Ратари.**

Јесам ли послао претплату на „Српско Коло“?

Шта се збива у нас и у свијету.

Дужници, шаљите нам дужну претплату, јер ћемо другачије предузети озбиљније мјере, да дођемо до оног што спада овај лист.

Код пописа становништва пазите и реците слободно да сте Срби и припазите, да се то и убиљежи у пописне арке. Нарочито упозоравамо на ово Србе у крајевима измијешаним.

Американци за „Српско Коло“. Јово Делић, благајник друштва „Адам Прибићевић и др.“ у Питсбургу, послао нам је већ једном 50 К, као скупљену годишњу претплату на „Српско Коло“ за 10 нових претплатника. Сад смо опет добили од г. Јове Делића 104 К за „Српско Коло“ уз ово писмо:

„Славном уредн. *Српског Коло*“

Загреб.

Цијенећи Ваш тешки задатак и рад на просвјетивању Српства, а нарочито српског сељака

У тој напаћеној нам домовини, заузео сам се са још пар родољубивих Срба и чланова нашега овдашњег братства „Адам Прибићевић и Другови“, да у свакој прилици помогнемо тој доброј српској установи, јер смо потпуно увјерени, да је „Српско Коло“ једини српски ратарски лист, који отвара очи нашем непросвијећеном народу, како и на који начин ће у слози са свјесном браћом Хрватима, збацити за времена швапски и мађарски јарам с врата, и тако постати слободан и самосталан господар у својој кући и на свом рођеном огњишту.

Шаљем вам данас опет круна 104 (стотину и четири), које сам скупио као претплату у сватовима нашег одличнога пријатеља и члана нашега друштва г. Николе Ралића. Ја мислим да је ово први случај у Америци, да се и код оваких прилика сјећамо наше добре ствари у старом крају, и надам се да ће и остала наша браћа овамо више пажње посветити својој рођеној груди, и пружити помоћ тамошњој браћи, која раде на просвјећивању српског ратара свагда и сваком приликом. — Списак претплатника шаљем вам такође данашњом поштом. Примите срдечно поздравље од нашег братства „Адам Прибићевић и Другови“.

За ову своту претплаћено је 15 претплатника из Хрватске и 10 из Америке, које су назначили сами дароватељи.

Срдечна хвала нашим Американцима!

Српски сватови за „Српско Коло“. Дана 24. новембра о. г. вјенчао се је у Брлогу Миле Перичин Милеуснић-Рончевић, са дјевојком Стаком Будисављевић. Сватовски званица г. Никола Рајчевић, рече, да треба, да се и ови српски сватови покажу колико су свјесни, те предложи, да ко може понешто, да приложи штогод као припомоћ „Српском Колу“.

Г. Пајо Огривовић прихвати се сабирања, те у трену сакупи двадесет и пет (25) круна. Приложише по 4 К г. Никола Рајчевић; по 2 К Стеван Грубић, Пајо Огривовић, Миле Будисављевић, Мане Милеуснић, Милош Р. Милеуснић, Анка Рапаић, Вујо Вајин Нећак; по 1 К Раде Огривовић, Миле П. Милеуснић, младожења, Вујо Никшић-Крунић, Перица Милеуснић, Вајо Нећак, стари сват, Дане Прица, Лука Милеуснић. Предлагач и сакупљач уручише сакупљени новац Мили Милеуснићу учитељу, да га он пошаље „Српском Колу“.

Свима овим свјесним приложницима срдечна хвала. — Некоји обећаше, да ће се и у будуће у згодним приликама радо сјећати свега што је српско, а особито „Српскога Кола“, које, како они рекоше, просвјећује, подучује, јуначи и храбри.

Наш сабор састао се у уторак 20. о. мј. у прву сједницу. — Изабрани су одбори за овјеровљење заступничких мандата и тада је добни предсједник Еразмо Барчић одгодио сједнице док одсјеци не сврше свој посао.

Прогон чиновника због избора. Неки дан је дванаест чиновника финансијалног равнатељства у Вараждину премјештено у Угарску само зато што су гласовали за члана коалиције др. Божу Винковића. Прогоне их у сред зиме, а уз то ови људи не умију мађарски ни бекнути. На једној скупштини изборника рекао је др. Рорауер свеучилишни професор и банов кандидат, да би са презиrom одбио сваки чиновнички глас, који би добио под мораш. Уједно је задао поштену ријеч, да се неће ниједном чиновнику ништа догодити ако гласа против њега, он је вели банов пријатељ, па је то бар кадар израдити. Па ипак су ови људи премјештени, ваљда мисли Рорауер, кад мој учитељ (бан) ништа не држи до ријечи, зашто да ја будем бољи?

Нов српски добротвор. Недавно преминули велики српски пјесник др. Лаза Костић, неће се само спомињати као одлични пјесник и књижевник, него и као један од највећих наших добротвора. У тестаменту оставио је покојник свој лијепи иметак, који се цијени око по милијуна круна српским школама у Сомбору. У Сомбору постоје двије учитељске школе, мушка и женска, виша дјевојачка и још неколико основних школа.

Великом књижевнику и добротвору нека је вјечан спомен у народу!

Стогодишњица владике Никанора. Првог (14.) децембра о. г. прослављена је у Пакрацу стогодишњица од рођења владике владике пакрачког Никанора Грујића, познатог у књижевности под именом Срб — Милутин. Владика Никанор био је одличан духовник, велики родољуб и слаткорјек говорник. Поред осталог рада бавио се и пјесништвом, па је и данас од њега остала она позната, омиљена пјесмица:

„Милкина кућа на крају. —

На столици некад његовој сједи му сада достојни замјеник Мирон, који је и приредио ову прославу.

Још једно политичко убијство у Црној Гори. Како дознајемо убијен је ових дана близу Медуна поп Перо Ивановић, угледни члан народне странке и отац бившег министра Михајла Ивановића, који сад чами у тамници. Убио га је један официр. Из овог се најбоље види, како тешко страдају наша браћа у Црној Гори од неситих крволока.

Из народа.

Дрсност једног опћ. чиновника.

Д. Трстеница, дне 1./12. 1910.

Пред неколико дана обављао је оврху у нашем селу Д. Трстеници (опћина Бучица) опћ. благајник Штефо Добренић. Дошавши кући Ђуре Гледића из Д. Трстенице не нађе Ђуре као кућегосподара код куће. Чим је то опазио, навали на сав мах његову дјецу протјеривати од куће, а жену му срамно хватати и силом вући у кућу — са каквом намјером — то је лако погодити. Пошто се ова није дала склонуту на то, да иде са благајником Добренићем у кућу — *дао ју је са штрањгом за орах као марку привезати*. Изгледа, да је ово освета и за то, што је Ђуро Гледић код задњих избора гласао за г. Буду Будисављевића. Дужност би била претпостављених области, да овакове чиновнике позову на ред, да се не титрају са поштењем сељачких жена, јер свако стрпљење има своје границе.

Господин кот. предстојник у Глини требао би да овог господина Добренића упозори, да не изазивље мирне и поштене сељаке, јер свака сила за времена.

Један ратар.

*

Питсбурџ, 26./XI. 1910.

У кратко Вас извјешћујем да сам ја и људи, за које сам ја послао претплату, у реду добивали ово вријеме наш омиљели лист „Српско Коло“. Добивамо га сваког уторка или сриједе.

Жао ми је што не могу за сада добити више претплатника за овај наш омиљени лист, који са великом жељом очекујем сваког уторка. Кад би послови добро ишли, добио бих пар људи, који неби жалили долар за овај лист. Али, како дело слабо иде и човјек сваки дан може без посла остати, па онда због тога нема ни стална боравишта, тешко је добити више претплатника овдје.

Уручио сам оне бројеве „Српског Кола“, у којима су штампани чланци „Америчким Србима“ господину Јови Миљушу, који их је дао предсједнику нашег братства г. Јови Делићу, да их прочита у сједници друштвеној. Г. Делић је понудио браћу на претплату и одмах је добио 10 претплатника. Желио би да у будуће порасте број претплатника међу америчким Србима. Претплаћујте, браћо, „Срп. Коло“, јер је то једини и најбољи и најкориснији ратарски лист. Поздравља Вас

Ј. Покрајац.

Је ли боље у занат или у Америку.

— Свршетак —

Сасвим је друкчије с оним младићем који оде у Америку. Док је преко мора прешао, ступа у сасвим

нови живот. У томе новом стању ријетко се који одржи. Заслужује толико новаца, колико амо није ни сањао. Новац најприје човјека поквари. Док још тиња у њему љубав за кућом и својима шаље им одмах што изради. Помало се гаси у њем та љубав, он постаје свјестан да је он ту сам господар и да новац може трошити какогод хоће, а да зато ником не одговара. Нико га не може присилити, како ће господарити с новцем. Може га свега потрошити „зашто“ вели „неби ужио своје муке“. А кад се почне новац трошити брзо се нађе за то друштва, и пјанаца и карташа. И живот таки све милији а рад све мржи. И док се што изради, дај потроши на карте и пиће. Који је овдје ишто нагињао таком животу, тај не врати ни строшка. Но има врло много примјера, да је тамо отишао сасвим добар младић, испрва слао, но за неко вријеме престао и изгубио се. У мојој близини има неколико кућа, из сваке су отишла по три четри мушка у Америку. Сваки је испрва слао да не може боље. Први је намамио другога, и док је други још понешто слао, први је давно већ престао. А родитељи све мисле неби ли овај био бољи и тако послаше све у пропаст. Па да и нијесу задужили земљу, како би је могли обрађивати кад су остали код куће стари и дјеца. Све кад би и слали одлазило би све на тежаке. Данас већ некад лијепа и велика имања њихова дођоше на бубањ.

Прођите нашим селима кроз Лику, нигдје момка, саме женске и остарији људи. А младеж још увијек грне преко мора, нестаје је и пропада.

Колико користи донесе Америка једном старијем човјеку, који остави жену и дјецу. Узмимо, да он најбоље зарађује, штеди и живи разборито. Док се отпреми од куће, задужи се до грла. Шаље жени да отплаћује дуг и како сам рекао, дај нешто за камате, нешто главнице, у кућу, и тако прође која година док се сам строшак отплати. Текар онда почне зарађивати на чисто, да може купити који комадић земље. Он се тамо мучи, да купи нове земље, а оно што има не обрађује му се и запушта. Без мушке је главе тешко господарити. Све треба платити и силни новац оде на оно, што би сам могао обрадити и још заслужити радећи другима. Ове је године родило тако сијено, да код нас (у Лици) многи нијесу све покосили. Посленика нема, а плаћати прескупо. Строшак око саме косидбе износи више него сијено вриједи. А године не рађају све једнако, добро би било да остане сијена и за другу годину. Куд ће боља Америка него заслуживати данас косидбом 4—5 круна, код куће, лијепа храна, чист зрак. Више пута чујем од људи: „Кад се вако у Америци у вабрици сјетим нашег зрака и љепоте волио би бити на њем по уре, нег се посветити“. Не треба ништа више говорити! — Па зашто наша младост тамо угиба и ком је нужда и ком није.

И кад се наш сељак као роб измучен врати кући, затече ту силан неред. Ово се развалило овдје, оно ондје, потрвена кола, изгубљен алат, срушена ограда, и тако се да саме поправке потроши она једна сво-

типа. И за коју годину он живи као и прије Америке. Камо труд камо толико вријеме од куће.

А узмимо његова вршњака занатлију. Спомени томе, би ли хтио у Америку! Ест да! Добро познам у Карловцу неколико занатлија, који се броје међу осредње.

Макар се много њих бави истим послом ипак који је разборит и непотрошан живи врло лијепо, љепше него многа, врло многа осредња градска господа. Они раде како хоће, нико им не заповиједа, у радиони су по 3—4 момка и свима доста посла. Петком (сајам) нагрне толико људи да многи већ око двије уре по подне све распродаду, а људи их псују што више не раде. Једном сам упитао једног опанчара петком у вече: „Како је било данас?“ „А нема ништа, слабо“. „Колико сте добили“. „Мало, свега скупа око 150 фор.“ Ја сам се зачудио, не знајући, како се то пазари. „Хе, хе, а првих година, шта је то било 200 фор. једног петка. Ништа!“

Заслужи и у Америци толико, без велике муке. А боље стојећи и не раде, само заповиједају. Тежак, који ишто боље стоји јест доста слободан човјек, али занатлија, који живи разборито и поштено јест потпуно слободан. Њему нико не заповиједа, за власти се и не брине. А чиновник може бити и најпоштенији, опет није слободан. Сваки виши господин заповиједа нижем.

Заиста! који се човјек не боји тјелесног рада, а хоће да има што му је у животу најпотребније, и новаца колико је доста за умјерен живот, томе је у занату најбоље!

У доброј прилици Америка је занат неколико година, а занат је Америка доживотна, т. ј. колико тешком муком у Америци заслужиш за неколико година исто толико заслужи осредњи занатлија за још мање времена. Затим, ти у Америци не можеш радити до смрти, вратиш се кући па живиш као и прије, а у занату не прекидаш. А онда: ко је добро испекао занат, тај ће, оде ли у Америку, мало друкчије зарађивати него ли обични радник.

Знамо ми, да људи, који су зашли у године не могу окренути живјети друкчије, него и досад, али нека добро промисле о срећи своје дјече. Којигод може дати дијете од куће, нека га не шаље у Америку него у занат, јер занат ће и лошије дијете поправити, и оно ће једном бити сретно, а у Америци се лако поквари и најбољи. А да се то и не догоди, него да се поврати назад честит и с новцем, за коју годину и мање не ће живјети ништа боље ни лакше од онога, који Америке није ни видио.

Д. Ив.

Савез Српкиња.

Још један важан и одлучак коран напред.

И цареви и краљеви и милионари и милијардери удружили су се, склапају своје савезе и т. д. Како би били јачи, снажнији, отпорнији, сигурнији. Удружили су се и сви остали и све што је разумно, мудро, на-

предно. Удружила се и сиротиња свега света, а најпосле се сетисмо и ми Срби да ћемо тим путем и начином најпре до најглавније сврхе доћи. Почеше се и Срби удруживати, па и Српкиње наше, као што је познато.

Данас има у подручју наше монархије 50—60 задруга Српкиња са 5000 интелегентних Српкиња чланица, а ово дана основан је и Савез женских друштава и Српкиња у опште. Има свјетски савез женских друштава т. ј. Главни Савез свију женских Савеза на свем свету. Има Рејхсфербанд свију женских друштава у нашој монархији у коме су Савези свију народа и покрајина. У том Савезу су и сва евангеличка женска друштва, сва друштва Јеврејкиња, Савез Католикиња и т. д.

Једном речи стотине Савеза, најразнијих друштава, хиљаде друштава, милионе жена, нашле су, имаду додирне тачке, заједничке интересе, већ давно, а сад основаше и наше Српкиње свој Савез преко кога у своју српску заједницу ступају, а преко тога свога средишта моћи ће се користити и искуством и напредком и свега осталогa напреднога света.

У снопу је и прут јачи, а колико и што ће тек од сад наше женске задруге у својој заједници своме народу користити, кад уједињено, сложено прораде и пораде. Зато треба све Српкиње, да приступе у то своје коло, а и сви Срби и српске установе треба да их помогну.

То ће се ускоро у свему видно осетити, а ми поздрављамо ово значајно уједињење најрадосније, јер ми ценимо тај корак и према оној народној:

„Жена др ки три ћошка српске куће“.

„Друштво Привреда“.

Срби у Босни и Херцеговини основали су за себе друштво „Привреда“. Сврха му је иста као и друштву „Привредник“. У Босни и Херцеговини од увек је трговина у српским рукама, али странци насрћу и отимају и тамо сваки дан. Нови трговци морају се дакле према данашњем духу спремати и добро потковати.

Са занатом заостали смо и тамо, о напредној пољопривреди ни спомена, а о индустрији домаћој и т. д. још мање. Зато је крајње време, да се и са тиме људски, по плану и живо отпочне, јер време не чека ни на кога а најмање на нас Србе.

Наш народ има — као што је познато — у опште и највише способности и највише смисла за те послове, а нарочито у тима покрајинама, па како је привреда темељ свега осталогa, то морамо најпре то добро осигурати и утврдити, а све остало доћи ће само собом.

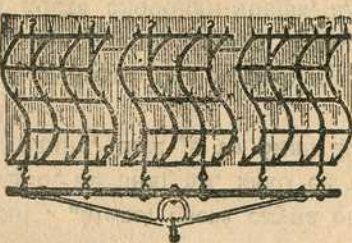
Шаљите дакле све ваљане здраве способне ђаке у шегрте, макар и сиромашни били, а особито где има више деце, или где се у опште теже живи. — Они ће место странаца међу нама радити, они ће тећи, они ће имати, па ће онда они — место странаца — и своју децу лако школовати и подизати. Онда нам неће тре-

СРПСКО КОЛО

прма приведне огласе по најумјере-
нијој цијени.

-- прво Београдско трговачко димонијарско друштво --
У БЕОГРАДУ
1534

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије
творнице Ф. и И. Ковар-
жик из Простејова у Мо-
ранској, и шивачи стројеви су
на најгласовитијег фабриката,
"Пфаф" и систем "Синтер".
За коросту и квалитету јачине.
Горње стројева продајемо за
готов новца, као и на оброчно
отплаћивање уз творничке
пијене и обављамо све по-
правке засељашће у ову стругу брзо и јефтино у виститој рам-
онии.

Управа.

бати ни молбеница, ни штипендија, јер вредни, на-
предни, имућни, мури рођитељи појкику лако своју
децу више себе.
Упрмо јакле очи пре свега и свом снагом у рад
и само у рад, јер молбенице и штипендије нису још
ни један народ успелие.

Одговори уредништва.
Мирну Миловановићу. Ми смо од Вас примили за
ову годину 1 К 60 фил. и то 23. марта. Јакле, још
имамо добити 1 К 60. 40 број "Срп. Кола" послали
смо Вам.

Димитрију Кувавичићу у Дабрину. Тај законик
можете добити код *књижаре Уреновића у Бачој
Луци*. Него Ви ћете се слабо помоћи њиме, јер је не-
рауумљив. Него Ви отиђите свом попи, на му испри-
чајте своју неволу, а он нека пише нама опширно и
рауумљиво. Ми ћемо то дати једном пријатељу аво-
кату нека проучи, па ћемо Вам јавити шта он вели.
Јовану Вукотратовићу. Рекли смо једном књижару,
нека Вам пошаље ту књигу. Морате је платити код
Р. Јанковићу у Нупинову. За "Српско Коло" Ви
сте платили до краја године.

"Српско Братство"

задрга за узајамно помагање"

исплаћује не само посмртнину од Н 2.000 (велико коло),
од Н 1.000 (средње коло) или од Н 500 (мало коло), него се
Српско Братство основало је из свог чистог добитка
и прилога изванредних чланова "Фонд за сирочад Српскога
Братства". Из тог фонда снабђива се сирочад одјећом и
путним трошном, те се предаје или путем "Привредника"
на занате и трговину, или се шкољује.
Пошључу се Срби и Српкиње из аустроугарске мо-
нархије, који су заради, а стари су између 24. и 55. го-
дине, да се омањим умишљу нао редовни чланови (бар у малу
колу) у ову добротворну задргу.

Да задрга узмогне што више српске сирочади српе-
мити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње,
да прилажу за децу сиромашније браће и сестара, (јер
не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и сво-
јим позним потомцима) те да буду задужени добротвори
(приложе бар једнашут најмање К 100), подупирачи (при-
лажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу
кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва
извјешта дава Управа (Загреб, Писарница), па и новјереници,
јер је их има.

Чуло од бугвара.
Овај мој бугвар има два-
наест лекција. Од првих
осам лекција може свака да се научи за по сата, а последње четри-
ри свака за један сат времена. — У овом бугвару може сваки сељак
бити учитељ, ако и сам умјеће читати. — Ко ми пошаље са поштом-
ном поштомом. — Улма (Limes m.) Банат.
Љубомир Јовановић, шкољски управитељ и учитељ.
Потрјава. Они потрђујем, да сам ова можа, који нијеоу
умјени ни читати ни писати, научио за неколико минута да сваким
у добро читају прву лекцију у бугвару г. Љубомира Јовановића. —
У Анђелувару (Банат).

Штампа: Српска Штампарна у Загреду.
Маша Јакановић, парок.

МУШКАРЦИ! Цурче, печење и
лијечи сигурно ГОНОТОЛ, како то
оверовљене признаније доказују. Оно-
тој се једе, јакле нема шприцања.
Само 3 лончића без даљњег трошка за
12 круна шале дневно
ЛБЕКАРНА САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија).
1198

ВОХАНКОВИ МЛИНОВИ,
МОТОРИ И ЛОКОМОБИЛИ
: НА СИРОВО УЛБЕ :
Трошак на сваки сат и сваку коњску снагу један и по
филара зајамчено. Ванредно миран и једнак ход,
за сваку индустрију прикладни. Без венгила,
без цијеви за парење, потиљек експлозије
искључена.
1869
Нова финансијска контрола, обавља Лавова није потрајна.
Прорачун бесплатно и франко.
Заступник у Загреду: Т. Георгијевић
Заступник у Паризу: Стево Зукановић.
Прерадовичева улица 20.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА